

Työneuvoston lausunto TN 1352-98 (9/98)

Työneuvoston lausunto kotiavustajana työskennelleeseen henkilöön sovellettavasta työaikalaista. Annettu Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n pyynnöstä 3 päivänä syyskuuta 1998.

Lausuntopyyntö

Toimihenkilöjärjestö STTK ry (=STTK ry) on pyytänyt työneuvoston lausuntoa kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain (951/1977) ja työaikalain (605/1996) soveltamisesta D:n avustajana toimineen X:ään työsuhteeseen.

Lausuntopyynnön tausta

Lähihoitaja X on työskennellyt 25.10.1995 lukien D:n kotiavustajana. D on syntynyt vuonna 1912 ja hän on tarvinnut avustajaa kotiinsa eri sairauksista johtuvan toimintakyvyn heikentymisen vuoksi. Vuoden 1997 syyskuun lopulla D joutui sairaalahoitoon ja X lomautettiin. X:n työsuhte irtisanottiin lomautuksen aikana, koska D ei päässyt enää takaisin kotihoitoon.

Työsuhteen päättyessä syntyi erimielisyys X:n työsuhteeseen sovellettavasta työaikalaista X:n ja D:n asioita hoitaneen Y:n välillä. Omien muistiinpanojensa mukaan X:n oli tehnyt ylitöitä työsuhteensa aikana yli 253 tuntia. Näistä ei työnantaja suostunut maksamaan korvausta. STTK ry toteaa, että työnantaja on lisäksi kieltäytynyt antamasta selvitystä X:n tekemistä työtunneista.

X palkattiin D:n avustajaksi työpaikkailmoituksen perusteella, jossa haettiin "henkilökohtaista hoitajaa kotiin". Lisäksi ilmoituksessa todettiin, että "mies on toispuoleisesti halvaantunut ja diabeetikko, jota hoidetaan pistöksin". X:n mukaan osan työstä ovat muodostaneet kotitaloustyöhön liittyvät tehtävät ja osan sairaanhoidolliset tehtävät.

Työtehtävien kuvaus

Lausuntopyynnön liitteenä on X:n oma selvitys työtehtävistään. X kuvaa hoidokin, D:n hoitotyön kulkua seuraavasti:

- työ alkoi klo 7.00
- haettiin aamuposti, katsottiin puhtaat vaatteet valmiiksi, katettiin aamiaispöytä ja keitettiin aamupuuro
- insuliiniannos ruiskeena klo 8.00 joka aamu (verensokerin mittaus 1 krt / viikko heti insuliinin antamisen jälkeen)
- aamupesu pesuhuoneessa, jonne kuljetus huoneiden läpi suihkukärryllä
- pukeminen
- lääkkeiden anto ja aamupala
- aamutoimien jälkeen kello oli noin 9.30
- hoidokki halusi päivittäin tupakeittiön sohvalle pitkäkseen
- hoitaja ja hoidokki miettivät yhdessä ja suunnittelivat 2:n päivän ruokalistan
- hoitaja kävi kaupassa ja sen aikana hoidokki lepäsi sohvalla ja kuunteli radiota
- kaupassakäynnin jälkeen hoitaja teki päiväruoan

- ruokailu ja lääkkeenanto
- “ulkoilu“ keinutuolissa istuen avoimen oven ääressä
- noin klo 14.00 kahvi ja lääkkeenanto
- hoitaja auttoi hoidokin sohvalle pitkäksen ja huolehti, että kaikki oli hyvin. Tämän jälkeen aamulla tullut hoitaja lähti pois.

Edellä selvitettyjen toimien lomassa hoidettiin vessa-asiat. Menomatka tehtiin pyörätuolilla ja paluumatka kävellen siten, että hoitaja tuki halvaantuneelta puolelta ja hoidokki käytti terveessä kädessä keppiä apunaan.

Iltavuorossa ollut hoitaja tuli työhön klo 15.00.

- iltaruokailu ja lääkkeet noin klo 17.30
- TV:n katselua, uutisia ja asiaohjelmia sekä keskusteluja hoitajan ja hoidokin kesken
- iltapala ja lääkkeet noin klo 19.30-20.00
- nukkumaanmeno noin klo 20.30-21.00.

Loppu-ilta ja yö oli “hiljaista“ aikaa, mutta hoitaja oli koko ajan valmiudessa auttamaan hoidokkia WC:hen tai antamaan juomista.

X selvittää, että hän vietti yön olohuoneen sohvalla. Ovi oli puoliavoimena hoidokin makuhuoneeseen, jotta kuuluisi milloin hän tarvitsee hoitajaa. X toteaa, että hän saattoi käydä yöaikaan hoidettavan kanssa 4-5 kertaa WC:ssä.

X toteaa, että päätoiminen vastuu oli hoidokin hyvinvoinnista huolehtiminen ja sivussa tehtiin huolehtimiseen kuuluvat taloustyöt eli aamuvuorossa olevalla maanantai oli pyykkipäivä ja perjantai oli siivouspäivä. Iltavuorolaisella taas tiistai oli silityspäivä ja perjantai oli saunapäivä.

Lausuntopyynnön perustelut

STTK ry toteaa, että kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain (951/1977) 1 §:n mukaan lakia sovelletaan työntekijään, joka työsopimuksen perusteella tekee kotitaloustyötä työnantajan kodissa. Lain 2 §:n 5 kohdan mukaan lakia ei kuitenkaan sovelleta sairaan hoitajana toimivaan henkilöön. Osa X:n tehtävistä on ollut kotitaloustyöhön liittyviä ja osa sairaanhoidollisia. STTK ry viittaa työneuvoston lausuntoihin TN 1313-95, 1280-92 ja TN 428-56 ja toteaa, että näiden lausuntojen jälkeen on tullut voimaan uusi työaikalaki (605/1996). Lainuudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli sopeuttaa kansallinen lainsäädäntö vastaamaan EU:n työaikadirektiivin (93/104/EY) vaatimuksia. STTK ry toteaa, että direktiivissä määritellään työntekijän työaikaan liittyvän suojelun vähimmäistaso ja siinä velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan toimenpiteet, joilla tämä tarkoitus saavutetaan tehokkaasti. Ammattinsa ja kaikkien tehtäviensä osalta X on STTK ry:n mukaan epäilemättä kuulunut työaikadirektiivin soveltamisalaan työskennellessään D:n palveluksessa.

Työaikalain 2 §:n 2 momentin 9 kohdan mukaan työaikalakia ei sovelleta työhön, jossa noudatettavasta työajasta on säädetty erikseen tai joka jonkin muun työaikaa koskevan lain soveltamisalaan kuuluvana on siinä vapautettu työajan rajoituksista. Säännöksen perusteluissa (HE 179/1996, s. 36) viitataan tällaisena erityislakina kotitaloustyöntekijöiden työsuhteesta annettuun lakiin. STTK ry toteaa, että tältä osin perusteluteksti on lainattu suoraan työaikalakikomitean mietinnöstä (Kom. 1993:2, s. 75). Työaikadirektiivin sisältö ei ollut selvillä komiteamietintöä kirjoitettaessa. Työaikadirektiivin vaikutusta kotitaloustyöntekijöiden työsuhteesta annetun lain piirissä olevien, mutta hoitotyötä tekevien kotiaivustajien asemaan, ei työaikalaisissa käsitellä.

Epäselväksi jää siten STTK ry:n mielestä työaikadirektiivin periaatteille perustuvan uuden työaikalain tulkinta niissä tapauksissa, joissa katsottaisiin kotiavustajana toimivan työntekijän tehtävän olevan sairaan henkilön hoitotyötä.

D:n kuuleminen

Työneuvosto on varannut D:lle mahdollisuuden antaa selvityksensä asiasta. Selvityksen D:n puolesta on antanut Y. Y toteaa kirjelmässään, että hoitotyö on tehty suurin piirtein niin kuin X on kuvannut omassa selostuksessaan. Y painottaa kuitenkin sairaan hoitotyön määrää ja katsoo, että pääosa työajasta on luettava hoitotyöhön. Lääkkeiden antaminen, henkilökohtainen hoito, puhtauden, jaloittelun ja seurustelun vaatima aika olivat enemmän kuin puolet koko työajasta. Y katsoo, että em. tehtävät ovat "sairaahan hoitoon" liittyviä töitä ja tehtäviä. X:n työhön kuului lisäksi ruoan laitto ja kahden huoneen + keittiön käsittävän asunnon siivous. X:n työaika oli sijoitettu kahteen vuoroon ja vuorot vaihtuivat viikoittain. Y:n mukaan yöllä ei ollut työntekijää. X:n alkoi kuitenkin yöpyä hoidettavan luona. Tähän häntä ei kuitenkaan määrätty eikä veloitettu. Toinen työntekijä ei yöpynyt työpaikallaan. Y katsoo ottaen huomioon työneuvoston aikaisemmat lausunnot, että X:n työ on ollut pääosin sairaan hoitamista siinä merkityksessä mitä laki kotitaloustyöntekijän työsuhteesta 2 §:n 1 momentin 5 kohta tarkoittaa.

Lisäselvitys

Työneuvosto on varannut STTK ry:lle mahdollisuuden lausua Y:n selvityksestä sekä esittänyt STTK ry:lle lisäselvityspyynnön liittyen Y:n selvityksessä esille tulleisiin seikkoihin. Selvityksessään STTK ry on todennut, että Y on D:n tytär ja toiminut isänsä edustajana luultavasti asemavaltuutettuna. Työsopimus D:n ja X:n välillä solmittiin alunperin kirjallisesti. Työllistämistukikauden jälkeen sopimusta jatkettiin suullisesti. X:n mukaan iltavuoro sovittiin klo 15-22, mutta tosiasiaa vuoro jatkui aamuun klo 07.00 saakka.

Työneuvosto on pyytänyt lisäksi osapuolilta selvitystä seuraaviin kysymyksiin: 1) millainen oli koti, jossa työskentely tapahtui? 2) vastasiko talouden hoidosta yksinomaan X vai osallistuiko talouden hoitoon myös joku muu? ja 3) mitä työtehtäviä mahdollisesti kohdistui yöaikaan? Lisäksi STTK ry:ltä on pyydetty vastausta siihen, mikä merkitys STTK ry:n mielestä on X:n itsensä esittämällä käsityksellä, että päätehtävä oli vanhuksesta huolehtiminen ja sen sivussa hoidettiin kotitaloustyötä.

Y on vastannut kysymyksiin seuraavasti. D on asunut omakotitalossa, jossa alakerrassa oli kaksi huonetta ja keittiö. Talon yläkertaan X:llä ei ollut asiaa. D:tä hoiti kaksi työntekijää eri vuoroissa. Kumpikin teki työssä ollessaan myös taloustöitä. Pääasiallinen työ oli kuitenkin sairaan hoitotyö, kuten lääkkeiden anto, puhtaudesta huolehtiminen, muu hoitotyö ja hoidettavan seurana oleminen. Y toteaa, että taloustöitä ei hoidettavan taloudessa voinut riittää merkittävästi kahdelle työntekijälle. Merkittävämpiä siivous-, saunomis- ym. töitä tuli kummallekin työntekijälle vuorollaan vain joka toinen viikko. Y toistaa aiemminkin esille tulleen seikan, että X alkoi yöpyä hoidettavan luona ilman, että häntä olisi siihen pyydetty. Yöpyminen johtui Y:n mielestä ehkä siitä, että X oli aidostikin huolissaan hoidettavan selviytymisestä yöllä. Y toteaa, että hänen käsityksensä mukaan isänsä D olisi kyennyt olemaan yksinään illasta kello kymmenestä aamuun kello kuuteen saakka. X oli Y:n mukaan yrittänyt painostaa toistakin työntekijää vuorollaan yöpymään hoidettavan luona. X:lle ei oltu määrätty mitään yöaikaan tapahtuvia tehtäviä. Y on ilmoittanut, että he eivät voi olla täysin tietoisia siitä, tekikö X:n yöaikaan joitain työtehtäviä ja minkä verran.

STTK ry on todennut työskentelyn tapahtuneen 1½-kerroksisen omakotitalon 2 h + tupakeittiön käsittävässä alakerrassa. Talouden hoidosta vastasi kumpikin hoitaja aina työvuorollaan. Raha-asioista oli vastannut D:n poika. STTK ry toteaa, että X on laatinut lausuntonsa tosiasialliseksi kuvaukseksi työvuorojensa kulusta tuntematta työaikaa koskevaa lainsäädäntöä tai siihen liittyviä soveltamisalaongelmia. STTK ry katsoo, että vanhuksen hyvinvoinnista huolehtimiseen sisältyvät myös normaalit kotitaloustyöt. Pakottavan lainsäädännön soveltuvuutta tulee STTK ry:n mielestä arvioida tosiasiallisen tilanteen ja todellisten työtehtävien mukaan.

Asiakirjoista saatava muu selvitys

Lausuntopyynnön liitteenä olevista asiakirjoista selviää, että työsopimus on ollut alunperin kirjallinen ja se solmittiin D:n ja X:n kesken. Työajaksi on sopimuksessa sovittu 35 viikkotuntia ja työtehtäväksi on sopimuksessa määritelty kotiavustaja. D:lle on myönnetty työllistämistukea palkkakustannuksiin ja siihen liittyvässä X:lle osoitetussa työhön osoittamisessa on tehtäväksi määritelty kodinhoitaja ja työajaksi vähintään 85 %:ia määrittelemättä tarkemmin, mistä prosenttiosuus lasketaan.

Työneuvoston lausunto

Työaikalain ja kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain soveltamisala

Työaikalain (605/1996) 2 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan lakia ei sovelleta muun muassa työhön, jossa noudatettavasta työajasta on säädetty erikseen tai joka jonkin muun työaikaa koskevan lain soveltamisalaan kuuluvana on siinä vapautettu työajan rajoituksista. Lainkohdassa tarkoitettu erityislaki on muun muassa kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettu laki (951/1977).

Kotitaloustyötä työnantajan kodissa tekevään työntekijään sovelletaan siis viimeksi mainittua lakia. Sairaanhoidajana toimivat henkilöt on kuitenkin suljettu kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan. Sairaanhoidajana toimiviin henkilöihin ei siten sovelleta lakia kotitaloustyöntekijän työsuhteesta eikä myöskään työaikalakia. Tällaisessa työssä ei työaikaa ole siten säännelty lainsäännöksin.

Hallituksen esityksessä laiksi kotitaloustyöntekijän työsuhteesta (HE 19/1975, s. 2) todetaan, että lakiehdotuksessa ei ole lähemmin määritelty kotitaloustyötä. Hallituksen esityksen mukaan kotitaloustyöhön voidaan katsoa kuuluvan työn, joka on tarpeen kodin normaalia ja asianmukaista hoitoa varten. Samassa yhteydessä todetaan, että "kotitaloustyöhön katsotaan yleisesti sisältyvän myös lasten ja talouteen kuuluvan sairaan tai muun avuttoman henkilön hoitoon liittyvät tehtävät." Sitä vastoin pääasiallisesti sairaanhoidajana toimivan henkilö on jätetty lain soveltamisalan ulkopuolelle. Tätä ratkaisua on hallituksen esityksessä perusteltu sillä, että "sairaanhoitotyö ja sen vaatima työ- ja vapaa-aikojen järjestely eroavat siinä määrin kotitaloustyöstä ja sen vaatimista järjestelyistä, että kotitaloustyötä koskevat työaikasäännökset eivät siihen sovellu." Samanlainen rajoitus oli jo kotiapulaislaissa. Kotiapulaistyökomitean mietinnössä (Kom. 1944:2, s. 28) todetaan, että lakia ei olisi sovellettava kotitaloustyöhön, jota tekee erityisesti sairasta hoitamaan otettu työntekijä, vaikka hän ei olekaan pätevä sairaanhoitaja. Komiteanmietinnössä todetaan, että tällöin työntekijä hoitaa ensisijassa sairasta eikä työ ole pääasiassa kotitaloustyötä.

Aikaisempi työneuvoston käytäntö

Työneuvoston vakiintuneen käytännön mukaan työntekijän työhön sovelletaan sitä työaika sääntelevää lakia, jonka alaista työtä työntekijä pääosan työajastaan tekee. Työneuvosto päätyi päätöksessään 101996-81 soveltamaan lakia kotitaloustyöntekijän työsuhteesta.

Suullisessa työ sopimuksessa oli ollut puhetta pääasiallisesti kotitaloustöistä. Lisäksi oli ilmoitettu, että B:tä tulisi auttaa tietyissä toiminnoissa. B:n vasen käsi oli halvaantunut aivohalvauksen johdosta. Lääkkeiden anto oli sovittu kuuluvan A:lle. A hankki ruoat ja valmisti säännöllisesti ateriat. A huolehti normaalista viikkosiivouksesta ja huoneiston puhtaanapidosta sekä pesi pyykit. Kesällä B oli hoitanut asuntoon kuuluvaa sisäpihaa ja kukkaistutuksia. A oli auttanut B:tä pukeutumisessa, riisumisessa ja kylpemisessä. A oli ulkoillut ja käynyt lääkärissä B:n kanssa sekä huolehtinut lääkkeistä päivittäin. Työneuvosto katsoi, että työnkuvauksen perusteella pääosa A:n tehtävistä oli kotitaloustyötä. B:n hoitoon liittyvät toimet olivat olleet lähinnä perushoitoa ja normaalia sairaan henkilön auttamista ja siten verrattavissa pääosin kodinhoitajien työhön. Tässä yhteydessä työneuvosto viittasi nimenomaan päätökseensä 932 - 73. Työneuvosto kiinnitti huomiota myös työaikajärjestelyihin ja totesi, että yön ajaksikaan ei ollut tehty erityisjärjestelyjä, koska avun tai hoidon tarvetta B:llä ei ollut. Työneuvosto totesi lisäksi, että yksinomaan se seikka, että työnantajan kodissa ja taloudessa oli ollut ainoastaan yksi sairas henkilö, ei aiheuttanut sitä, että A:n työt olisivat olleet pelkästään sairaanhoitoa.

Työneuvosto on myös muun muassa ratkaisussaan TN 1221-88 päätenyt siihen, että hengityshalvauspotilaan hoitajaan oli sovellettava kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettua lakia, koska pääosan hoitajan työtehtävistä muodostivat kotitaloustyöhön liittyvät tehtävät. Näihin työtehtäviin työneuvosto katsoi kuuluvan myös hengityshalvauspotilaan hoitoon liittyviä tehtäviä. Työneuvosto on ratkaisussaan TN 1313-95 todennut, että jos henkilökohtainen avustaja työskentelee pääasiallisesti työnantajanaan toimivan vammaisen henkilön kotona ja pääosa hänen tehtävistään on vammaisen tai sairaan henkilön hoitoon kuuluvia tehtäviä, ei työhön sovelleta kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettua lakia eikä myöskään työaikalakia. Ratkaisussa TN 1280-92 oli kyse A:n ja hänen taloutensa hoitamisesta. Hoitajien tehtäviin oli kuulunut A:n perushoito, lääkkeiden antaminen, ruoanlaitto, viikkosiivous ja pyykin pesu. Hoitajat eivät asuneet A:n kanssa samassa taloudessa ja heidän työnsä oli järjestetty kolmeen vuoroon. Työneuvosto katsoi, että pääosa hoitajien työstä oli ollut kotitaloustyöhön kuuluvia tehtäviä, joihin oli liittynyt myös sairaan hoitoon kuuluvia tehtäviä. Näin ollen hoitajien työhön oli sovellettava kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettua lakia.

Tapauskuvaus

Lausuntopyynnössä tarkoitettussa tapauksessa on toispuoleisesti halvaantuneelle miehelle D:lle palkattu henkilökohtainen hoitaja kotiin. Työskentely on tapahtunut D:n kodissa, 1 ½-kerroksisen omakotitalon alakerrassa (2 h + keittiö). D on ollut diabeetikko, jota on hoidettu pistöksin. Tehtävään palkattu X on ollut koulutukseltaan lähihoitaja. Sopimuksessa tehtävä nimettiin kotiavustajaksi. Asiakirjoista saatavan selvityksen perusteella osapuolet ovat lähtökohtaisesti yksimielisiä hoitotyön kulusta, joskin epäselvyyttä on muun muassa iltavuoron pituudesta. X oli alkanut jossain vaiheessa yöpyä hoidettavan luona, vaikka työnantajan edustajan Y:n mukaan X:ltä ei tätä pyydetty. D:n edustaja Y painottaa, että lääkkeiden anto, henkilökohtainen hoito, puhtauden, jaloittelun ja seurustelun vaatima aika on ollut enemmän kuin puolet työajasta.

Asiakirjoista saatavan selvityksen perusteella D:llä on ollut toinenkin hoitaja kuin X. Lausuntopyynnössä on kuitenkin kyse pelkästään X:n suorittamasta työstä.

Arviointi

X:n työhön on kuulunut sekä taloudenhoitoon liittyviä tehtäviä että D:n päivittäistä perushoitoa, kuten avustamista pukeutumisessa, ruokailussa, peseytymisessä jne. Varsinaisina sairaanhoidollisina tehtävinä, joiden voidaan katsoa edellyttäneen erityistä asiantuntemusta ja koulutusta, ovat olleet lääkkeiden ja insuliiniannoksen antaminen sekä verensokerin mittaus kerran viikossa. Pelkästään se, että työhön kuuluu myös sairaan hoitamisesta, ei sellaisenaan sulje työntekijää kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle. X on vuorollaan vastannut koko talouden hoitamisesta, joskin työtehtävien määrä ja laatu ovat vaihdelleet viikoittain.

Y:n mukaan yöaika ei kuulunut sopimuksen mukaiseen työaikaan, mutta X oli oman kertomuksensa mukaan tosiasiallisesti työskennellyt yöaikana. Kysymystä yöaikaan sijoittuvista tehtävistä tai velvollisuudesta tehdä niitä voidaan pitää riittävinä. Näin ollen työneuvosto esittää lausuntonsa ottamatta huomioon yöaikaa ja arvioi asiakirjojen perusteella vain klo 7-22 välisiä työvuoroja.

Työneuvosto on aiemmin perustanut ratkaisunsa siihen, millaista työ on pääasiassa ollut. Aina työtehtävien suhteellinen osuus ei kuitenkaan ole tarkoin selvitettävissä ja ennen tällaista laskemista olisi ratkaistava mikä työtehtävä on kotitaloustyötä ja mikä sairaan hoitoa. Työneuvoston mielestä lähtökohtana tehtäessä soveltamisalaratkaisua on pidettävä tosiasiallisia työtehtäviä. Lisäksi asiaa on tarkasteltava kokonaisuutena ottaen huomioon kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain soveltamisalarajoituksen tarkoitus. Kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain esitöissä erotellaan kotitaloustyön liittyvä sairaan hoitaminen ja pelkkä sairaan hoito. Esitöissä todetaan, että sairaan hoitotyö vaatii erityisiä työaikajärjestelyjä. Kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella työntekijä voi jäädä kokonaan työaikasuojelun ulkopuolelle. Näin ollen tätä säännöstä tulkittava suppeasti. Kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle tulee siten jäädä vain sellaiset tehtävät, joissa pääosa työtehtävistä on sairaan hoitamista eikä ns. perushoitoa, jota työnantajan kodissa suoritettuna voidaan pitää kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetussa laissa tarkoitettuna kotitaloustyönä.

Lausuntopyyntöissä tarkoitettussa tapauksessa hoitaja on työskennellyt työnantajan kodissa työsuhteesta annetun lain 1 §:n 1 momentissa edellytetään.

Lausunnon loppupäätelmä

Työneuvosto katsoo lausuntonaan edellä selvitetyn perusteella, että lausuntopyyntönsä kohteena olevassa tapauksessa on kyse kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 1 §:n mukaisesta lain soveltamisalaan kuuluvasta kotitaloustyöstä. Näin ollen ei ole tarvetta antaa lausuntoa siltä osin kuin on kyse työaikalain suhteesta työaikadirektiiviin.

Lausunnon kohteena olevat lainkohdat

- Laki kotitaloustyöntekijän työsuhteesta (951/1977) 1 ja 2 §:n 1 mom. 5 kohta ja
- työaikalaki (605/1996) 2 §:n 1 mom. 9 kohta.